



TUTKIMUSKATSAUKSIA 4/2014

Opiskelijoiden vaikutus opiskelu- kaupunkiin

Helka Kalliomäki

Mistä on kyse:

- Opiskelijat tuovat kaupunkiin merkittävän osaamispotentiaalin, johon ei ole kiinnitetty riittävästi huomiota.
- Jos opiskelija kokee integroituneensa opiskelukaupunkiinsa ja sen työelämään, ja kokee viihtyvän kaupungissa, hän todennäköisesti pyrkii työllistymään sinne myös jatkossa.
- Mikäli opiskelijoiden halutaan sitoutuvan kaupunkiin, myös kaupungin tulee sitoutua opiskelijoihin ja ottaa heidät mukaan kaupungin kehittämiseen.

Vaikka opiskelijoiden tiedostetaan olevan tärkeä resurssi ja kuluttajaryhmä kaupunkien kehityksen kannalta, heidän merkitystään kaupunkikehitykselle pidetään usein itsestään selvänä. Tutkimusten mukaan opiskelijoiden ajatellaan usein olevan kaupungeissa näkymätön ja väliaikainen ryhmä, jolla on vain pieni rooli kunnallispolitiikassa ja päätöksenteossa ylipäätään. Kokonaisuudessaan opiskelijat tuovat kaupunkiin merkittävän osaamispotentiaalin, minkä valjastamiseen ei ole kiinnitetty riittävästi huomiota. Kaupungeilla ei useinkaan ole kokonaisvaltaista strategista lähestymistapaa opiskelijoiden houuttelemiseksi ja integroimiseksi.

Tässä tutkimuskatsauksessa esitellään lyhyesti kirjallisuuskatsaus tutkimuksiin, joiden kohteena olivat joko suoraan tai välillisesti opiskelijoiden vaikutukset opiskelukaupunkiinsa. Opiskelijoiden vaikutuksia on tarkasteltu muun muassa taloudellisten vaikutusten, osallistumisen, asumisen ja liikkumisen näkökulmista. Lukuisat tutkimukset liittyvät aihepiiriin välillisesti, sillä esimerkiksi opiskelijoiden terveydestä, elämänlaadusta sekä työllistymisestä on tehty paljon tutkimusta useissa eri maanosissa ja useilla eri tieteenaloilla.

Yliopistojen roolia kaupunkikehityksessä on tutkittu runsaasti esimerkiksi aluetaloudellisesta näkökulmasta.¹⁻⁵ Yliopistoilla on merkittäviä aluetaloudellisia vaikutuksia, mitkä on usein luokiteltu *suoriin* ja *epäsuoriin* vaikutuksiin. Suorat vaikutukset liittyvät esimerkiksi liikevaihtoon, työpaikkoihin ja palveluihin, kun taas osaamisen

luominen ja kertyminen ovat esimerkkejä yliopistojen epäsuorista vaikutuksista.⁶ Ylipäätään yliopistoilla ja korkeakouluilla on todettu olevan keskeinen merkitys kaupunkien kehitykseen, ja tätä merkitystä on tarkasteltu lukuisista teoreettisista lähestymistavoista käsin. Käsitteet kuten luova kaupunki, luova luokka, oppiva alue, triple helix, osaamisperusteinen talous ja kilpailukykyinen kaupunki liittyvät kaikki suoraan tai välillisesti yliopistojen rooliin kaupungin taloudellisen perustan vahvistamisessa ja uusien avausten ja innovaatioiden synnyttämisessä.⁷⁻¹⁰

Sen sijaan suoraan *opiskelijoiden* kaupunkikehityksellisiin vaikutuksiin kohdistuvia kokonaisvaltaisia tutkimuksia ei ole tehty yhtä runsaasti, vaikka he muodostavat merkittävän osan väestöstä etenkin yliopistokaupungeissa. Joitakin mielenkiintoisia vertailevia tutkimuksia kuitenkin on tehty, esimerkkinä hollantilaisten tutkijoiden johtama tutkimus *The student city: strategic planning for student communities in EU cities*.⁶

Tämän kirjallisuuskatsauksen tavoitteena on paitsi tarkastella opiskelijoiden vaikutuksia opiskelukaupunkiinsa kiinnostavana ajankohtaisena ilmiönä, myös tuoda uusia näkökulmia suomalaisten kaupunkien ja erityisesti Turun kaupungin opiskelijaystävälliseen kehittämiseen.

Asia on ajankohtainen, koska Turun kaupunki, Turun yliopisto, Åbo Akademi, Turun ammattikorkeakoulu ja opiskelija- ja ylioppilaskunnat ovat tunnistaneet opiskelijoiden keskeisen roolin kaupungin kehitykselle ja allekirjoittaneet ”Ready, Study, Go (RSGT) – opiskelukaupunki Turku” yhteistyösopimuksen. Turku on Suomen mittakaavassa merkittävä opiskelijakaupunki, jossa korkeakouluopiskelijat muodostavat huomattavan osan kaupungin väestöstä. Turun kuudessa korkeakoulussa on yhteensä noin 31.000 opiskelijaa.

Katsaus laadittiin lukuisten kirjallisuushakujen pohjalta, joissa hakusanoina käytettiin seuraavia sanoja ja niiden erilaisia yhdistelmiä: university, student, city, urban, planning, policy, economic, impact. Haut toteutettiin Web of Science -tietokannan ja Google Scholar -hakupalvelun avulla. Katsauksessa keskityttiin kansainväliseen tutkimuskirjallisuuteen Suomen ulkopuolisten kokemusten kartoittamiseksi, eikä suomalaisia tutkimuksia aiheesta ole tarkasteltu systemaattisesti. Joitain keskeisiä kotimaisia tutkimuksia on kuitenkin nostettu esiin esimerkiksi omaisesti sitomaan ulkomaiset tutkimustulokset suomalaiseen kontekstiin. Lisäksi katsauksessa seurattiin hauista esille nousseiden tutkimusten kirjallisuusluetteloita suomalaisittain kiinnostavien näkökulmien löytämiseksi. Aiheesta on ylipäätään haasteellista laatia systemaattinen tarkastelu, sillä opiskelijoiden kaupunkikehityksellisiä vaikutuksia tarkastellaan lukuisilla eri

tieteenaloilla hyvin erityyppisistä käsitteellisistä viitekehyksistä käsin.

Katsaus tutkimuskirjallisuuteen

Opiskelijat osana yliopistojen ja korkeakoulujen toimintaa ovat keskeisesti vaikuttamassa kaupunkien kehitykseen sekä opiskeluaikanaan että myöhemmin koulutetun väestön osaamisen kautta. Kirjallisuushakujen perusteella nousi esiin useita, osittain päällekkäisiä aihepiirejä opiskelijoiden vaikutuksiin liittyen. Hakujen tulokset jaoteltiin viiteen kategoriaan – suorat ja epäsuorat taloudelliset vaikutukset, osallisuus, asuminen ja liikkuminen – joita käsitellään lyhyesti seuraavissa kappaleissa.

Huomiota kiinnitetään eniten taloudellisten vaikutusten tarkasteluun, kuitenkin niin, että kaupungin taloudellisen elinvoimaisuuden ymmärretään rakentuvan vuorovaikutteisessa suhteessa hyvinvointiin ja elämänlaatuun liittyvien kysymysten kanssa. Opiskelijoiden suoria ja välillisiä vaikutuksia kaupungin talouteen käsiteltiin lukuisissa tutkimuksissa useista eri lähtökohdista, sivuten esimerkiksi opiskelijoiden työssäkäyntiä ja työllistymistä, asenteita yrittäjyyttä kohtaan, kuluttamista, ja kokonaisvaltaisemmin opiskelijoiden integroitumista kaupunkiin ja sen kaupunkitaloudellisia vaikutuksia. Seuraavaksi käsiteltyt aihepiirit ovatkin osittain päällekkäisiä, sillä esimerkiksi asumisella ja hyvinvoinnilla on selkeästi myös taloudellinen ulottuvuus.

Suorat taloudelliset vaikutukset

Suoria taloudellisia vaikutuksia on tarkasteltu paljon erityisesti yliopiston näkökulmasta, mutta lisäksi myös opiskelijoiden suoria vaikutuksia aluetalouteen on tarkasteltu esimerkiksi opiskelijoiden työssäkäynnin ja asuntomarkkinoiden näkökulmasta. Kokonaisuudessaan opiskelijoiden työssäkäynnillä on todettu olevan positiivisia vaikutuksia aluetalouteen. Paitsi että opiskelijat ovat tärkeä työntekijäryhmä etenkin palveluvaltaisilla aloilla, opiskelijoiden joustavuus esimerkiksi työaikojen ja -tapojen suhteen on työnantajien etu, jota voitaisiin enemmän hyödyntää. Opiskelijat myös tuovat tuoreita työskentelytapoja ja näkökulmia työpaikoille tehostaen näin usein organisaation toimintaa.^{11,12}

Vaikutukset aluetalouteen eivät kuitenkaan ole yksiselitteisiä, sillä esimerkiksi tietyillä aloilla opiskelijoita suositetaan työntekijöinä muun paikallisväestön sijasta heidän työnantajalle asettamansa alhaisemman vaatimustason vuoksi.^{11, 13} Myös tarkastelun mittakaava vaikuttaa paljon tuloksiin, ja kaupungin koolla on väliä: tutkimusten mukaan yliopistojen merkitys kaupunkitalouteen on usein merkittävä todella suurissa ja pienissä kaupun-

geissa, kun taas keskisuurissa kaupungeissa vaikutukset ovat epäselvempiä.⁶ Suurissa kaupungeissa yliopisto- ja korkeakouluverkosto voi muodostaa merkittävän kehitysvoiman, kun taas pienissä kaupungeissa yliopisto voi nousta todella vahvaksi toimijaksi vallitsevien toimialojen kehittämisessä.

Myös ulkomaalaisten opiskelijoiden vaikutusten aluetalouteen on todettu useissa maissa olevan positiivisia, ja viimeaikoina niitä on selvitetty myös Suomessa Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen toimesta.¹⁴ Ulkomaalaisten opiskelijoiden taloudellisia vaikutuksia on arvioitu muun muassa taulukossa 1 esitettyjen hyötyjen ja

kustannusten kautta. Taloudelliset hyödyt näkyvät etenkin verotulojen ja kulutuksen kautta.

Taloudellisten vaikutusten arviointi on kuitenkin monimutkaista, mihin liittyy useita vaikeasti arvioitavia tekijöitä. Yhtäältä työmarkkinoille valmistuvat ulkomaalaiset opiskelijat lisäävät maan kokonaistuotantoa sekä kansainvälistä yritystoimintaa ja verkostoitumista. Toisaalta ulkomaalaisten työllistyminen Suomeen voi esimerkiksi heikentää palkkoja lisääntyneen kilpailun takia, ja he voivat syrjäyttää kotimaista korkeakoulutettua väestöä.¹⁴

Opiskeluaihana		Opiskelun jälkeen	
Kustannukset	Tulot	Kustannukset	Tulot
– Koulutuksen järjestäminen – Stipendit/apurahat opiskelijoille	– Opiskelijoiden kulutukseen ja elämiseen käyttämä rahoitus, sen tuoma arvonlisä tuloon sekä välilliset verotulot – Verotulot opiskeluajasta työnteosta – Mahdolliset lukukausimaksut (korkeakouluille)	– Sosiaalisten etuuksien käyttö – Julkisten palveluiden käyttö	– Työllistymisen ja kulutuksen tuottama arvonlisä tuloon – Verotulot työskentelystä tai yritystoiminnasta

Taulukko 1. Ulkomaalaisten opiskelijoiden arvioitavat vaikutukset aluetalouteen (Lähde: CIMO 2014, 3).

Taloudellisten vaikutusten kannalta olennaisinta on työllistyykö opiskelija opiskelumaahansa tai opiskelu-kaupunkiinsa valmistuttuaan, vai päättääkö hän lähteä muualle.^{6,14} Kaupunki voi vaikuttaa tähän päätökseen tukemalla opiskelijan elämänlaatua ja kaupungin houkuttelevuutta opiskeluajana, jolloin esimerkiksi opiskelijoille suunnatut kulttuuri- ja liikuntapalvelut nousevat keskeiseen rooliin.⁶

Epäsuorat taloudelliset vaikutukset

Yksi kiinnostavimmista kaupungin kokonaisvaltaiseen kilpailukykyyn ja opiskelijoiden vaikutuksiin liittyvistä tutkimuksista on van den Bergin ja Russon teos *The student city: strategic planning for student communities in EU cities*.⁶ Teoksessa tutkijat ovat tarkastelleet opiskelijoita kaupunkikehityksen voimavarana, ja niitä tekijöitä, joiden kautta rakennetaan opiskelijaystävällinen kaupunki. Tapauksena tutkimuskohteina toimivat seuraavat, hyvin erityyppiset kaupungit: Birmingham, Eindhoven, Helsinki, Lille, Lyon, Munich, Rotterdam, Utrecht ja Venetsia.

Tutkimuksen taustalla vaikutti keskeisesti oletus, että vaikka opiskelijat ovat tärkeä (erityisesti kulttuuri- ja virkistyspalveluiden sekä asuntomarkkinoiden) kuluttajaj-

ryhmä kaupungissa, he ovat samalla paikoitellen näkymätön ja väliaikainen ryhmä, jolla ei ole juurikaan roolia kunnallispolitiikassa eikä vaikutusvaltaa kaupungin toimintojen kehittämisessä. Opiskelijoilla on epäselvä rooli kaupungeissa ylipäätään, eikä kaupungeilla useinkaan ole kokonaisvaltaista strategista lähestymistapaa opiskelijoiden houkuttelemiseksi ja integroimiseksi.

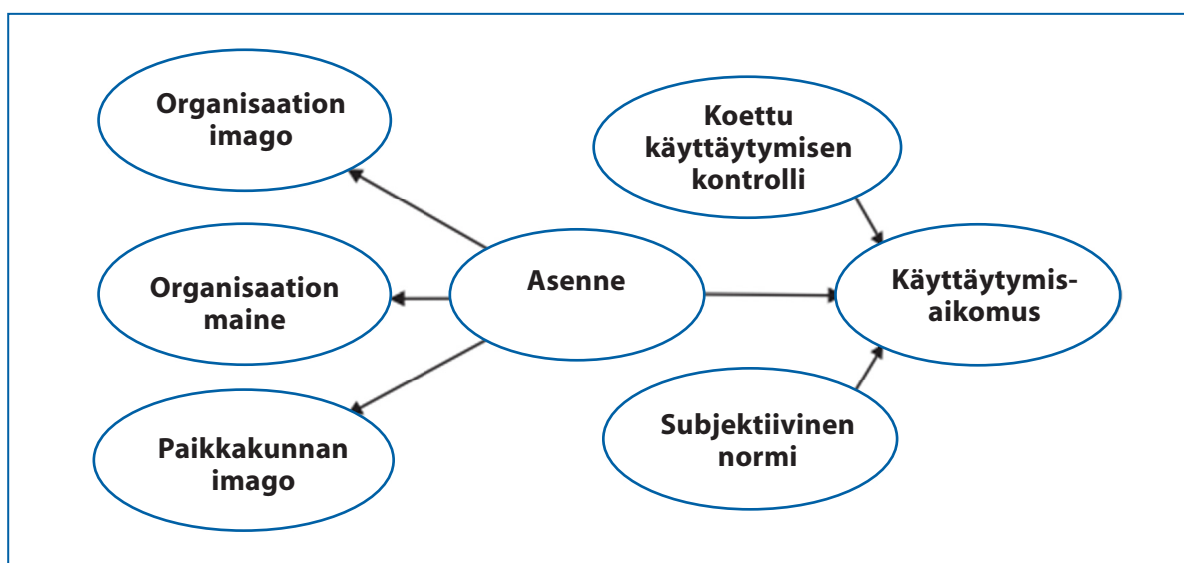
Van Der Berg ja Russo korostavat tutkimuksessaan keskeisenä tekijänä kestävästä yliopisto-kaupunki -suhdesta. Sekä työmarkkinat että opiskeluajainen elämänlaatu painavat puntarissa valmistumisen jälkeen. Toisin sanoen, jos opiskelija ei löydä ”paikkaansa” kaupungissa opiskeluajana, hänen poismuuttokynnyksensä on matalampi valmistumisen jälkeen. Sen sijaan jos opiskelija kokee integroituneensa opiskelu-kaupunkiinsa, hän pyrkii työllistymään sinne myös jatkossa. Tästä näkökulmasta kaupungin ja yritysten kannattaa panostaa opiskelijoiden elämänlaatuun ja viihtyvyyteen, mikäli osaava työvoima halutaan saada pidettyä kaupungissa.

Koulutuksen juurruttaminen paikalliseen ympäristöön edesauttaa osaamisen leviämistä ja hyödyntämistä kaupungissa. Paitsi että opiskelijat hyötyvät ja motivoituvat opintojensa kytkeämisestä aitoihin kehittämishaas-

teisiin, myös yritykset arvostavat tutkimusten mukaan paikallisesti orientoitunutta opetusohjelmaa.¹⁵ Lisäksi alueellinen osaamisympäristö voi vaikuttaa positiivisesti opiskelijoiden yrittäjyysmyönteisyyteen ja päätökseen ryhtyä yrittäjäksi. Tukemalla työmarkkinoiden avoimuutta ja laadukasta koulutusta kaupungit pyrkivät pitämään kiinni osaamispääomasta, mikä puolestaan kannustaa yrityksiä sitoutumaan paikallisesti. Samalla opiskelijoita kannustetaan työllistymään jo varhaisessa vaiheessa oman alansa tehtäviin. Useissa tutkimuksissa on todettu opiskeluaikaisella oman alan ulkopuolisella työssäkäynnillä olevan negatiivisia vaikutuksia opintomenestykseen ja myöhempään työllistymiseen, joskin samaan aikaan useiden opiskelijoiden on todettu työskentelevän välttämättömän työkokemuksen hankkimiseksi alalta kuin alalta työnantajien painottaessa työkokemusta työnhakutilanteessa.¹¹

Kokonaisuudessaan resurssien kanavoiminen opiskelijoiden elämänlaadun parantamiseen ja heidän integ-

roimiseensa kaupunkiin lisää van Der Bergin ja Russon mukaan kaupunkien houkuttelevuutta ja dynaamisuutta sekä kaupungin kansainvälistä näkyvyyttä. Tällöin strategia opiskelijoiden integroimiseksi kaupunkiin nousee keskeiseen asemaan kaupungin kilpailukyvyyn vahvistamisessa. Mielikuvat elämänlaadusta kaupungissa vaikuttavat enenevässä määrin opiskelukaupungin valintaan, jolloin kaupunkimarkkinoinnin laatu korostuu. Mielikuvat kaupungista ja yliopistosta vaikuttavat päätöksentekoon ja käyttäytymisaikomuksiin, missä myös asenteilla ja tunteilla on suuri merkitys (kuvio 1).¹⁶ Potentiaalisten opiskelijoiden lisäksi yliopistojen markkinointia tulisi kohdentaa myös viiteryhmille, kuten vanhemmille ja opettajille, joiden on myös todettu vaikuttavan opiskelupaikan valintaan. Ylipäätään kaupungin ja yliopiston brändit ovat vahvasti sidoksissa toisiinsa, millä voi olla vaikutus sekä positiivisen että negatiivisen kehityskierteen muodossa.



Kuvio 1. Opiskelukaupungin valintaan vaikuttaa asenne yliopistoa kohtaan, mikä muodostuu imago- ja mainetekijöistä sekä paikkakunnan imagosta (lähde: Tuominen 2011, 70).

Suurten ohjelmakokonaisuuksien rinnalla myös pienten projektien on todettu olevan tärkeitä opiskelijoiden viihtyvyyden ja kaupungin luovan potentiaalin kannalta. Kaupunki voi esimerkiksi tukea opiskelijoiden kaupunkitilan käyttöä avaamalla julkisia ja yksityisiä tiloja heidän käyttöönsä. Tällöin tulee huomioida opiskelijoiden erilaiset vaatimukset tiloille ja palveluille esimerkiksi joustavampien aikataulujen muodossa. Opiskelijat ovat myös kiinnostava ryhmä kulttuuritapahtumien ja -paikkojen tuottajina, mikä voi olla houkuttelevaa myös matkailijoiden näkökulmasta.¹⁷ Opiskelijoiden näkyminen kaupunkikuvassa ja uudet värikkäät toimintatavat

elävöittävät kaupunkitilaa ja tuovat siihen dynaamisen kaupungin tuntua.¹⁸ Kokonaisuudessaan opiskelijat tuovat mukanaan sosiaalisia innovaatiota ja kulttuurista muutosta.⁶

Osallisuus

Opiskelijoiden osallisuus ja osallistuminen ovat teemoja, joita on käsitelty suhteellisen paljon tutkimuksessa. Samalla aihepiiri on kuitenkin hyvin laaja, vaihdellen suorasta päätöksentekoon osallistumisesta kansalaisaktiivisuuteen ja opiskeluaikaisten harjoitus- ja opinnäy-

tetöiden yhteyksiin kaupungin toimintoihin ja niiden kehittämiseen. Välillisesti aihetta on lähestytty myös esimerkiksi koulutetun väestön ja myös opiskelijoiden yhteiskuntavastuullisemman ajattelun ja toiminnan kautta, esimerkkinä muuta väestöä positiivisempi suhtautuminen yhteiskunnan kestäväen kehityksen ja hyvinvoinnin edistämiseen.¹⁹

Opiskelijoiden osallistumisen kaupunkien päätöksentekoon on todettu olevan vähäistä, minkä lisäämisellä voisi olla vaikutusta heidän integroitumiselleen opiskelukaupunkiinsa.⁶ Ylipäätään kansalaisaktiivisuuden väheneminen on nostanut esille tarpeen kehittää uusia, opiskelijoiden näkökulmasta houkuttelevia osallistumisen kanavia perinteisten rinnalle.²⁰ Huolimatta poliittisen osallistumisen vähäisyydestä, opiskelijat ovat kuitenkin usein koulutuksensa kautta hyvin tietoisia yhteiskunnallisen kehityksen suunnista. Tietoisuus on edellytys vastuulliselle toiminnalle, mutta tietoisuudesta ja positiivisesta suhtautumisesta esimerkiksi kestäväen kehityksen ja kasvun edistämiseen on vielä matkaa aktiiviseen toimintaan ja vastuunottoon¹⁹, mikä edelleen korostaa uusien osallistumiskanavien ja -muotojen kehittämistarvetta.

Kansalaisaktiivisuutta ja aktiivisen kansalaisuuden kehittymistä yliopistokoulutuksen kautta tai sen aikana (mm. *service learning*) on käsitelty useissa tutkimuksissa.^{21,22} Lisäksi on käsitelty paikallistason ja yliopistojen välisiä kumppanuuksia (*community-university partnerships*) ja paikallisen toimijuuden kehittymistä osana koulutusta.²³⁻²⁵ Ylipäätään tarkastelun kohteena on usein ollut kysymys, miten yliopiston ja kaupungin tai paikallisyhteisön suhdetta voidaan tiivistää. Esimerkiksi Yhdysvalloissa on ollut 1980-luvulta kiihtyneen sosiaalisten ja taloudellisten ongelmien alueellisen eriytymisen myötä vallalla selkeä pyrkimys tiivistää yliopiston suhdetta ympäröivään alueeseen, ja etenkin heikko-osaisten alueiden kehittämiseen.²⁵ Lukuisat yliopistot ovat saaneet liittovaltion tukea opiskelijavetoisen kehittämisen käynnistämiseksi heikompiosaisilla alueilla. Sitoutumisella paikalliseen kehittämiseen voi olla myös yliopiston kannalta positiivisia vaikutuksia, sillä alueen maineen paraneminen parantaa myös yliopiston houkuttelevuutta opiskelupaikkana. Etenkin pienemmissä amerikkalaisissa yliopistokaupungeissa kampusten ja muun kaupungin suhde on kuitenkin ollut perinteisesti jännitteisempi kuin Euroopassa.

Asuminen

Opiskelijoiden asumista ja sen alueellisia tai paikallisia vaikutuksia on tutkittu paljon varsinkin Iso-Britanniassa ja Yhdysvalloissa, joissa vanhemmat kampusalueet ovat usein kehittyneet omaleimaisiksi ja erillisiksi kokonaisuuksiksi. Termiä *studentification* on käytetty kuvaamaan tiettyjen alueiden muuttumista opiskelijavaltaisiksi,

millä voi olla sekä positiivisia että negatiivisia vaikutuksia.^{11,18} Yhtäältä opiskelija-alueet voivat muodostua viihtyisiksi ja "värikkäiksi" kokonaisuuksiksi, millä on positiivisia vaikutuksia lähipalvelujen, erityisesti kauppajen ja ravintoloiden kehitykseen. Tietyillä alueilla asuinalueiden opiskelijavaltaistumisen on katsottu johtavan niiden gentrifikaatioon.²⁶ Toisaalta pysyvyyden puute ja vähäiset asuinalueen kehittämiseen suunnatut resurssit sekä esimerkiksi yöllinen metelöinti voivat myös heikentää alueen houkuttelevuutta muun väestön silmissä. Kaupungin toiminnan näkökulmasta keskeinen kysymys on, miten voidaan tietoisesti edesauttaa positiivisia ja välttää negatiivisia vaikutuksia?

Opiskelijavaltaisilla asuinalueilla ja niiden kehittämisellä on ylipäätään todettu olevan positiivista vaikutusta kaupungin uudistumiseen. Opiskelija-asumisesta on muodostunut kilpailutekijä, jossa laadukas asuminen on tärkeässä roolissa valittaessa opiskelukaupunkia. Opiskelijat, etenkin kansainväliset opiskelijat, valitsevat enenevässä määrin opiskelupaikkansa houkuttelevan "kokonaispaketin" perusteella, jossa laadukas ja kohtuuhintainen asuminen on yksi tärkeä osatekijä.²⁷

Suomalaisittain kiinnostavana teemana asumiseen liittyvässä kirjallisuudessa nousee esiin yliopistovetoisen asuinalueiden uudistuminen, missä yliopisto ottaa aktiivisen roolin uusien alueiden kehittämisessä tai vanhojen alueiden houkuttelevuuden parantamisessa opiskelijoiden tai (vierailevan) henkilökunnan asumisen näkökulmasta. Ylipäätään yliopistot nähdään enenevässä määrin paikallisina toimijoina (*local stakeholder*), joiden intressi on kehittää oman kampusalueen lisäksi myös ympäröivää yhteiskuntaa.²³

Liikkuminen

Opiskelijoiden liikkumistavat ja -tottumukset on ollut suosittu tutkimuskohde etenkin amerikkalaisissa ja aasialaisissa yliopistokaupungeissa, joissa suuret opiskelijamäärät ja niiden liikkumistapa aiheuttaa paineita kaupunkisuunnittelulle. Kestävämmän kaupunkirakenteen edistämiseksi on keskeistä kiinnittää huomiota opiskelija-asumisen sijoittumiseen kampusalueisiin nähden, ja edistää julkisen liikenteen käytön sekä pyöräilyn ja kävelyn mahdollisuuksia.

Tutkimus onkin usein kohdistunut niihin tekijöihin, jotka vaikuttavat julkisen liikenteen ja aktiivisten kulkumuotojen eli kävelyn ja pyöräilyn osuuden kasvuun eri kaupungeissa.²⁸⁻³⁰ Lisäksi on tarkasteltu kaupunkirakenteen vaikutusta opiskelijoiden terveyteen ja liikkumistottumuksiin. Ylipäätään opiskelijoiden pyöräilyä ja sitä lisääviä tekijöitä on tarkasteltu useissa tutkimuksissa, sillä pyöräilyllä on nähty olevan paitsi positiivisia ympäristö- ja liikuntaa lisääviä vaikutuksia myös laajempia vaikutuksia opiskelijoiden psyykkiseen ja sosiaaliseen

hyvinvointiin. Ympäristötietoisemmat opiskelijat usein valitsevat aktiivisen kulkumuodon muita asukasryhmiä helpommin, mitä kaupunki voi edelleen tukea ottamalla pyöräilijät ja kävelijät ja heidän turvallisuutensa enenevässä määrin huomioon kaupunkisuunnittelussa.

Johtopäätökset

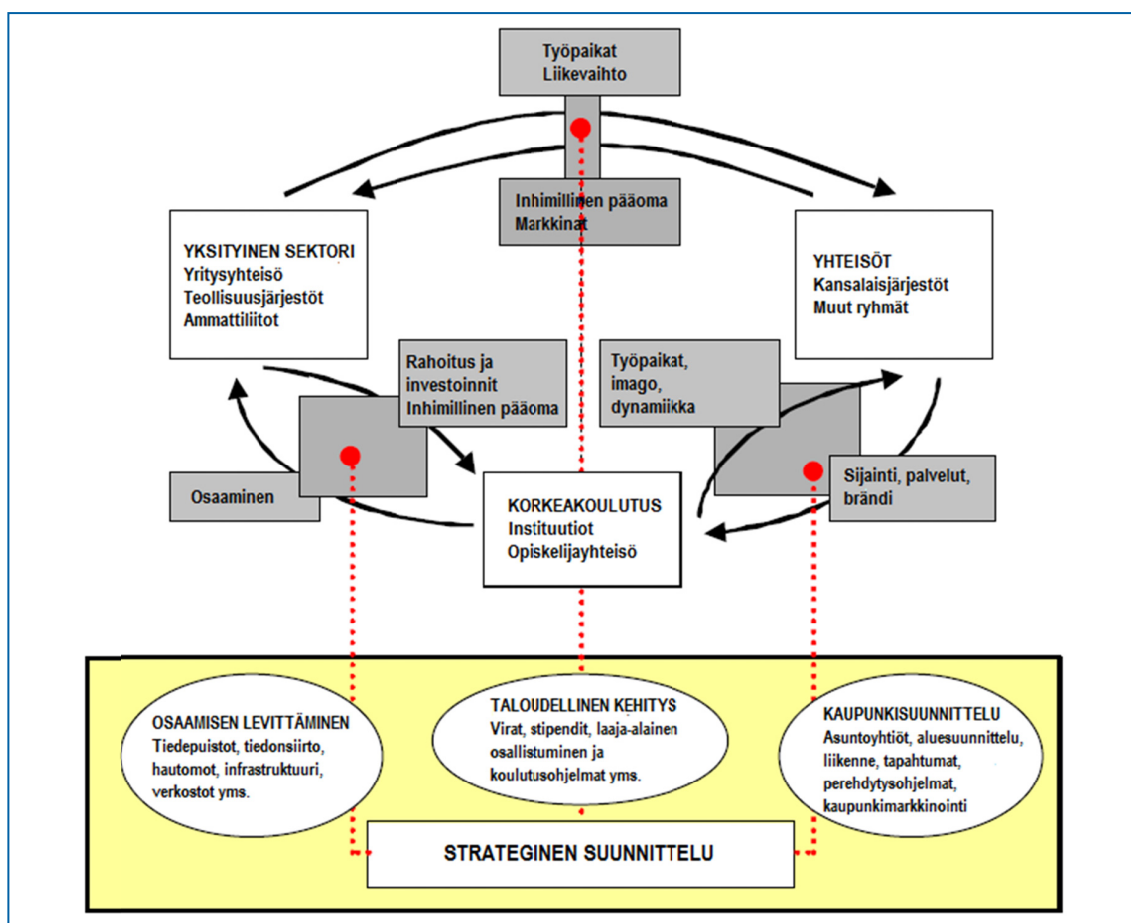
”Yliopistot ovat hyväksi kaupungeille, ja kaupungit ovat hyväksi yliopistoille, mutta tämä hyvä vuorovaikutussuhde on kaukana itsestäänselvyydestä. Paikallishallinnolla on keskeinen rooli sen toteuttamisessa.” (van den Berg & Russo 2004, 11)

Yliopistot ovat useissa maissa yhä tietoisempia yhteiskuntavastuustaan, mikä toteutuu sekä suoraan kouluttamalla opiskelijoita asiantuntijoiksi että välillisesti opiskelijoiden soveltaessa tietotaitoaan myöhemmässä työelämässä ja muussa toiminnassa.^{31,32} Ei ole kuitenkaan vain yliopiston tehtävä edistää tutkimuksen ja koulutuksen yhteiskunnallista vaikuttavuutta, vaan myös kaupunki voi monin tavoin vaikuttaa siihen, miten opiskelijat integroituvat ympäröivään yhteiskuntaan ja

miten he ottavat sekä opintojensa aikana että niiden jälkeen vastuuta sen kehittämisestä. Kaupunki voi aktiivisen kehittämistoiminnan kautta edistää opiskelijoiden kytkeytymistä paikalliseen työelämään ja kaupungin toimintoihin, ja edistää opiskelijoiden elämänlaatua ja viihtyvyyttä kaupungissa.

Useilta kaupungeilta kuitenkin puuttuu kokonaisvaltaisen strategia opiskelijoiden houkuttelemiseksi ja integroimiseksi kaupunkiin. Asiaan tulee kiinnittää huomiota, sillä useiden Euroopan maiden väestönkehitys asettaa yhä suurempia haasteita osaavan työvoiman saatavuudelle tulevaisuudessa. Opiskelijat ovat kaupunkien tulevan kehityksen voimavara, minkä vuoksi heihin tulee panostaa. Kaupunki voi toiminnallaan vaikuttaa merkittävästi siihen, haluaako opiskelija jäädä kaupunkiin valmistumisensa jälkeen.

Kuviossa 2 on kuvattu ne kaupunkikehityksen kannalta keskeiset elementit ja toimijat, jotka tulee huomioida laadittaessa mahdollista strategiaa opiskelijoiden houkuttelemiseksi ja integroimiseksi. Sen tulisi pitää sisällään opiskelijoiden houkutteluun, avustamiseen, asumiseen, valtaistamiseen kaupunkikehityksen toimijoina sekä työelämään ja kaupunkiin integroimiseen liittyvät



Kuvio 2. Korkeakoulutus kestävän kaupunkikehityksen moottorina
(Lähde: van der Berg & Russo 2004, 16).

elementit.⁶ Lisäksi myös opiskelijoilta itseltään nouseville ideoille ja uusille toimintatavoille tulee jättää tilaa, sillä ne ovat keskeisiä kaupungin luovan uudistumisen kannalta.

Opiskelijoiden valtava osaaminen ja innostus pitää saada kanavoitua uusin tavoin yhteiskunnan kehittämiseen. Opiskelijoilla itsellään on paras tietämys mikä saisi heidät osallistumaan, mikä korostaa yhteistyön ja kuuntelemisen tarvetta kaupungin palveluiden suunnittelussa. Opiskelukaupungin valinnan perustuesa yhä enenevässä määrin ”kokonaispakettiin”, joka muodostuu kaupungin ja yliopiston sekä yksittäisten oppiaineiden imagon sekä esimerkiksi laadukkaan asuntotarjonnan muodostamasta kokonaisuudesta, on olennaista kiinnittää huomiota opiskelijoiden toiveisiin ja vaatimuksiin.

Ylipäättään kaupungin päätöksenteon ja hallinnon tekeminen läpinäkyväksi sekä opiskelijoiden mukana olo

kaupungin kehittämisessä on olennaista, mikäli kaupunki haluaa olla mukana kasvattamassa opiskelijoita aktiivisina ja yhteiskuntavastuunsa kantavina asukkaina ja kansalaisina. Jos opiskelijoiden halutaan sitoutuvan kaupunkiin asuin- ja työssäkäyntikaupunkina, myös kaupungin tulee sitoutua opiskelijoihin. Opiskelijoiden mukaan ottaminen kaupungin kehittämiseen viestii kaupungin sitoutumisesta. Kokonaisvaltaisen strategian rakentamiseksi opiskelijoiden houkuttelemiseksi ja integroimiseksi kaupunkiin opiskelijoiden vaikutukset kaupunkikehitykseen tulee ymmärtää laajemmin kuin vain suorien taloudellisten vaikutusten kautta, huolimatta niiden ilmeisestä aluetaloudellisista merkityksistä. Tämä on haaste kaupungin hallinnolle ja strategiatyölle, jossa kaupunkikehitystä ja sen hallintaa tulee lähestyä dynaamisesta ja avoimesta sekä perinteiset sektori- ja hallintorajat ylittävästä lähtökohdasta.

Kirjallisuus

- 1 Phelps, R. P. (1998). The effects of university host community size on state growth. *Economics of Education Review*, 17: 2, 149–58.
- 2 Peters, M. A. (2003). Classical Political Economy and the Role of Universities in the New Knowledge Economy. *Globalisation, Societies and Education*, 1: 2, 153–168.
- 3 Lambooy, J. (2004). The transmission of knowledge, emerging networks, and the role of universities: An evolutionary approach. *European Planning Studies*, 12: 5, 643–657.
- 4 Gunasekara, C. (2006). Reframing the Role of Universities in the Development of Regional Innovation Systems. *Journal of Technology Transfer*, 31, 101–113.
- 5 Yusuf, S. & Nabeshima, K. (2007). *How universities promote economic growth*. Washington, DC: The World Bank.
- 6 van den Berg, L. & Russo, A. (2004). *The student city. Strategic planning for student communities in EU cities*. Aldershot: Ashgate.
- 7 Etzkowitz, H. & Leydesdorff, L. (2000). The dynamics of innovation: from National Systems and “Mode 2” to a Triple Helix of university–industry–government relations. *Research Policy*, 29, 109–123.
- 8 Florida, R. (2005). *Luovan luokan esiinmarssi*. Talentum, Tampere.
- 9 Kong, L. & O’Connor, J. (2009; eds.). *Creative Economies, Creative Cities. Asian-European Perspectives*. London: Springer.
- 10 Musterd S & Murie A (2010). *Making competitive cities*. Chichester: Wiley-Blackwell.
- 11 Munro, M., Turok, I. & Livingston, M. (2009). Students in cities: a preliminary analysis of their patterns and effects. *Environment and Planning A*, 41, 1805–1825.
- 12 Aho, S., Hynninen, S.-M., Karhunen, H. & Vanttaja, M. (2012). Opiskeluaiakainen työssäkäynti ja sen vaikutukset. *Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Työ ja yrittäjyys*, 26/2012.
- 13 Canny, A. (2002). Flexible Labour? The Growth of Student Employment in the UK. *Journal of Education and Work*, 15: 3.
- 14 CIMO (2014). Mitä tiedämme ulkomaalaisten korkeakouluopiskelijoiden taloudellisista vaikutuksista? *Faktaa Express* 4A/2014.
- 15 Dohse, D. & Walter, S. G. (2012). Knowledge context and entrepreneurial intentions among students. *Small Bus Econ*, 39, 877–895.
- 16 Tuominen, S. (2011). Imagon ja maineen vaikutus potentiaalisten opiskelijoiden yliopistoon hakeutumisaikomukseen. Väitöskirja, Itä-Suomen yliopisto. http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-61-0533-8/urn_isbn_978-952-61-0533-8.pdf
- 17 Shaw, K. & Fincher, R. (2010). University students and the ‘creative city’. *Journal of Policy Research in Tourism, Leisure & Events*, 2: 3, 199–220.
- 18 Allinson, J. (2006). Over-educated, over-exuberant and over here? The impact of students on cities. *Planning, Practice & Research*, 21: 1, 79–94.
- 19 Dutra de Barcellos, M., Teixeira, C. M. & Venturini, J. C. (2014). Personal values associated with political consumption: an exploratory study with university students in Brazil. *International Journal of Consumer Studies*, 38, 207–216.
- 20 Hustinx, L., Meijs, L., Handy, F & Cnaan, R. (2012). Monitorial citizens or civic omnivores? Repertoires of civic participation among university students. *Youth Society*, 44, 95–117.
- 21 McIntyre, A. (2006). Activist research and student agency in universities and urban communities. *Urban Education*, 41, 628–647.

- 22 Sek-yum Ngai, S. (2006). Service-learning, personal development, and social commitment: A case study of university students in Hong Kong. *Adolescence* 41: 161, 165–176.
- 23 Bromley, R. (2006). On and off campus: Colleges and universities as local stakeholders. *Planning Practice & Research*, 21: 1, 1–24.
- 24 Hart, A. & Wolff, D. (2006). Developing local “communities of practice” through local community – university partnerships. *Planning Practice & Research*, 21: 1, 121–138.
- 25 Reardon, K. M. (2006). Promoting reciprocity within community/university development partnerships: Lessons from the field. *Planning Practice & Research*, 21: 1, 95–107.
- 26 Davison, G. (2009). Carlton and the Campus: The University and the Gentrification of Inner Melbourne 1958–75. *Urban Policy and Research*, 27: 3, 253–264.
- 27 McIntyre, C. (2003). New models of student housing and their impact on local communities. *Journal of Higher Education Policy and Management*, 25: 2, 109–118.
- 28 Páez, A. & Whalen, K. (2010). Enjoyment of commute: A comparison of different transportation modes. *Transportation Research Part A*, 44, 537–549.
- 29 Zhou, J. (2012). Sustainable commute in a car-dominant city: Factors affecting alternative mode choices among university students. *Transportation research part A – Policy and Practice*, 46: 7, 1013–1029.
- 30 Whalen, K., Páez, A., & Carrasco, J. A. (2013). Mode choice of university students commuting to school and the role of active travel. *Journal of Transport Geography*, 31, 132–142.
- 31 Arthur, J. (2005; ed). *Citizenship and higher education. The role of universities in communities and society*. Abingdon: Routledge.
- 32 Harkavy, I. (2006). The role of universities in advancing citizenship and social justice in the 21st century. *Education, Citizenship and Social Justice*, 1: 1, 5–37.

Tutkimuskatsauksia on Turun kaupunkitutkimusohjelman julkaisusarja. Siinä julkaistaan ytimekkäitä katsauksia kaupunkitutkimuksen ja -kehittämisen ajankohtaisista aiheista. Sarjaan kirjoittavat asiantuntijat eivät pääosin työskentele Turun kaupungin organisaatioissa. Esitetyt väitteet eivät välttämättä vastaa kaupungin virallista näkemystä.

FT **Helka Kalliomäki** toimii erikoistutkijana Turun yliopiston kauppakorkeakoulun CCR-tutkimuspalveluissa ja sosiaalipolitiikan oppiaineessa kaupunkitutkimukseen liittyvissä tehtävissä.

Tutkimuskatsauksia-sarjan toimittaja:

Sampo Ruoppila, tutkimusjohtaja
sampo.ruoppila@turku.fi

Julkaisija:

Turun kaupungin konsernihallinto
Kaupunkikehitysryhmä
PL 355 (Yliopistonkatu 27a), 20101 Turku